

Citiți lecția din manual: *România: stat comunist, Studiu de caz: Rezistența anticomunistă și România în contextul Războiului Rece*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

România: Stat comunist - Perioada stalinistă (1947-1965)

1. Definiții

Dictatură = regim de mână forte, în care puterea politică este concentrată în mâna unei persoane sau a unui grup restrâns de indivizi și care se bazează pe forța militară și pe cea polițienească.

Naționalizare (sau etatizare) = măsură politică prin care se face un transfer al proprietății private în proprietatea statului, fiind opusul privatizării.

Plan cincinal = cuprinde un număr de obiective ce trebuie îndeplinite în termen de cinci ani, fiind un instrument important în economia planificată, comunistă.

2. Instaurarea regimului comunist (1944-1947)

- 23 august 1944 - România a ieșit din conflictul cu Aliații și a fost ocupată de Armata Roșie (1944-1958) ⇒ primul pas spre instaurarea comunismului în România;

- cucerirea puterii politice de către comuniști s-a realizat în mai multe etape:

I. 23 august 1944-28 februarie 1945: numirea unor comuniști în guvernările general Constantin Sănătescu și general Nicolae Rădescu.

II. 6 martie 1945-30 decembrie 1947: în urma intervenției directe a comisariatului sovietic Andrei Vișinski pe lângă regele Mihai I s-a format un guvern comunist, condus de Petru Groza, în care nu a fost inclus nici un ministru al celor două partide istorice, P.N.L. și P.N.Ț. ⇒ nerecunoașterea guvernului de către Regatul Unit și S.U.A. și „greva regală” (21 august 1945-7 ianuarie 1946), prin care regele Mihai I a refuzat să semneze actele emise de guvern.

III. Măsurile luate de guvernele Petru Groza I și II:

a. 23 martie 1945: reforma agrară a avut rolul de a atrage țăranii de partea comuniștilor;

b. Reinstalarea administrației românești în Transilvania;

c. Planificarea unor „greve spontane”, cu scopul de a destabiliza ordinea publică;

d. Îndepărtarea opozițiilor noului regim și înființarea Tribunalului Populare;

e. Crearea SovRom-urilor: societăți mixte sovieto-române (1945), cu scopul oficial de a gestiona recuperarea datoriilor României față de Uniunea Sovietică, reprezentând de fapt cea mai durabilă și mai rentabilă formă de exploatare de către U.R.S.S. a bogățiilor naturale și a economiei românești;

f. 19 noiembrie 1946 - fraudarea alegerilor: Blocul Partidelor Democratice, condus de forțele comuniste, a câștigat majoritatea în Parlamentul României;

g. 14 iulie 1947 - Înscenarea de la Tămădău: liderilor P.N.Ț. le-a fost oferită ocazia de a fugi în străinătate, dar pe aerodromul din Tămădău autoritățile i-au arestat. P.N.L.-ul s-a autodizolvat.

IV. 30 decembrie 1947 - abdicarea regelui Mihai I: comuniștii, sprijiniți de ocupanții militari sovietici, au impus regelui, prin șantaj și amenințare, semnarea unui act de abdicare și au silit Familia Regală să părăsească țara într-un exil forțat ⇒ proclamarea R.P.R. (Republica Populară Română).

3. Dictatura personală dejistă (1948-1965)

- stalinizarea României a fost favorizată de prezența Armatei Roșii;

- 1946-1957 - Gheorghe Gheorghiu-Dej și-a consolidat puterea în partid prin eliminarea adversarilor politici: Ștefan Foriș (1946: executat) și Lucrețiu Pătrășcanu (1954: executat); „deviaționiștii de dreapta” Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu (1952: eliminați din partid/închiși); „conspiraționiștii” Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu (1957: eliminați din partid).

Politica internă:

a. 3 februarie 1948 - înființarea partidului unic, P.M.R. (Partidul Muncitoresc Român), prin fuziunea

dintre Partidul Comunist din România și Partidul Social-Democrat;

b. 13 aprilie 1948 - adoptarea unei noi constituții, alcătuită după modelul legii fundamentale sovietice din anul 1936 ⇒ transformarea României într-un stat totalitar;

c. 11 iunie 1948 - adoptarea Legii **Naționalizării**, prin care s-au etatizat întreprinderile industriale, bancare, de asigurări, miniere, transporturi și de telecomunicații, statul român ajungând să controleze toate resursele solului și subsolului, precum și întreprinderile individuale și societățile de orice fel;

d. 3 august 1948 - reorganizarea învățământului după model sovietic: în școli s-a studiat marxism-leninismul; istoria a fost falsificată în interesul partidului comunist și al U.R.S.S.; s-au eliminat unele materii (religia, psihologia și sociologia); s-au înființat organizații de copii și tineret coordonate de partid; s-a introdus studierea limbii ruse; a fost eliminată creația culturală autentică;

e. 4 august 1948 - subordonarea față de statul comunist a B.O.R. (Biserica Ortodoxă Română) și desființarea Bisericii Greco-Catolice, prin unirea forțată cu B.O.R.;

f. 28 august 1948 - crearea D.G.S.P. (Direcția Generală a Securității Poporului), cu un rol central în sovietizarea României și impunerea unui climat al terorii, bazat pe supraveghere și represiune;

g. 1948 - intensificarea procesului de ideologizare și cenzurare a culturii și științei, impunându-se ateismul, proletcultismul și realismul socialist (cultura a promovat realizările partidului comunist);

h. 1948-1962 - rezistența anticomunistă din munți, concretizată prin tentative de revoltă armată și acte de nesupunere civilă, a fost lichidată de forțele Securității;

i. 23 ianuarie 1949 - înființarea Direcției Generale a Miliției, organ represiv, care alături de Securitate a avut rolul de a aresta „*dușmanii poporului*” și de a îi elimina în închisori (Gherla, Sighet, Aiud și Pitești) și lagăre de muncă forțată (Canalul Dunăre-Marea Neagră, Cavnic, Baia Sprie și Periprava);

j. 1949-1962 - colectivizarea agriculturii, prin confiscarea tuturor proprietăților agricole private din țară, a făcut ca 96% din suprafața agricolă a României să fie încadrată în ferme administrate de stat, G.A.S.-uri (Gospodării Agricole de Stat) și C.A.P.-uri (Cooperative Agricole de Producție);

k. 1951-1955 - adoptarea primului plan **cincinal**, prin care s-au pus bazele industrializării forțate a României, 42% din investiții ajungând în industria grea și de mașini, iar 10% în agricultură;

l. 27 martie 1952 - în condițiile amestecului U.R.S.S. în treburile interne ale statului, a fost adoptată o nouă constituție: prevederile despre independența și suveranitatea statului au fost eliminate, României lipsindu-i o politică externă proprie.

Politica externă:

a. 1949 - România a aderat la C.A.E.R. (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc), organizație economică a statelor comuniste, cu misiunea de a stimula comerțul dintre țările din blocul estic;

b. 1955 - aderarea României la O.T.V. (Organizația Tratatului de la Varșovia sau Pactul de la Varșovia), alianță militară a U.R.S.S. și a statelor din Europa de Est, care au dorit să se apere împotriva amenințării din partea N.A.T.O. (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord);

c. 1956 - Gheorghe Gheorghiu-Dej a sprijinit intervenția militară a U.R.S.S. în Ungaria comunistă, împotriva regimului condus de Imre Nagy (1956);

d. Iunie-iulie 1958 - retragerea trupelor sovietice din România, în condițiile sporirii încrederii pe care U.R.S.S.-ul a manifestat-o în liderii partidului comunist român;

e. 1961-1962 - ruptura sino-sovietică (1961) și criza rachetelor din Cuba (16-28 octombrie 1962) i-au permis lui Dej să se distanțeze de sovietici și să adopte o linie comunistă naționalistă;

f. Aprilie 1964 - plenara P.M.R. a elaborat *Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale*, adevărat manifest de ieșire de sub influența sovietică (a fost criticată încercarea U.R.S.S. de a impune statelor socialiste propria voință), prin care România a respins „*Planul Valev*”, lansat de U.R.S.S. la începutul anilor 1960.

- 19 martie 1965 - Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a stins din viață (a suferit de cancer la plămâni) ⇒ ascensiunea lui Nicolae Ceaușescu (1965-1989) în funcția de lider al României comuniste.

4. Urmări

- eliminarea sistemului democratic și instaurarea dictaturii comuniste;

- declanșarea naționalizării forțate, colectivizării agriculturii și centralizarea economiei naționale;

- decimarea intelectualității românești și a tuturor disidenților într-un cadru represiv organizat.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

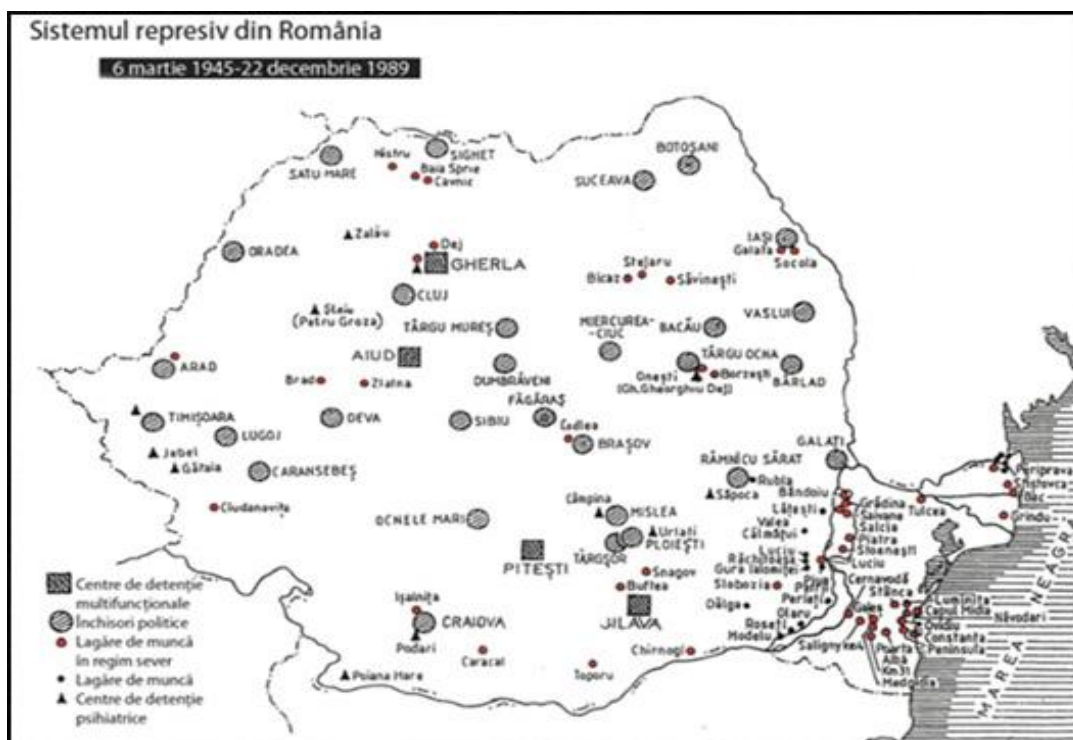
<https://www.youtube.com/watch?v=z5LiA3eNmQc>

<https://www.youtube.com/watch?v=i2WludtoCkA>

<https://www.youtube.com/watch?v=qDiqMq5WwTU>

Fișă de lucru: *România: Stat comunist - perioada stalinistă (1947-1965)*

Vizualizați harta și citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Deși la 2 aprilie 1944, Molotov, ministrul de externe sovietic, a dat asigurări că nu se va proceda la schimbarea regimului politic din teritoriile ocupate, Stalin (...) a hotărât să intervină cu brutalitate în viața internă a României. Perioada 1945-1947 a fost numită de istorici <<anticamera instaurării regimului comunist>>, perioadă în care partidul comunist a ajuns la putere, înlăturându-și toți adversarii reali sau potențiali și lichidând toate instituțiile ce au amintit de regimul democratic interbelic românesc.”

(Pascu Vasile, *Regimul totalitar comunist în România, 1944-1989*)

1. Formulați, pe baza celor două surse, un punct de vedere asupra faptului că perioada 1945-1947 a fost numită „anticamera instaurării regimului comunist”.

2. Indicați, pe baza hărții, modalitățile de represiune ale regimului comunist din România și precizați localitățile în care s-au aflat închisori comuniste.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
6. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
7. Onișoru, Gheorghe, *Stalin și poporul rus...: democrație și dictatură în România contemporană*, Editura Corint, București, 2021.
8. Giurescu, Dinu C., *România în timpul lui Gheorghe Gheorghiu Dej*, Editura Enciclopedică, București, 2017.
9. Ficeac, Bogdan, *Cenzura comunistă și formarea „Omului nou”*, Editura Nemira, București, 1999.
10. Kligman, Gail, Verdery, Katherine, *Țăranii sub asediu: colectivizarea agriculturii în România (1949-1962)*, Editura Polirom, Iași, 2015.

